

บทที่ 5

ยุโรปเริ่มต้นยุคใหม่ (The Early Modern Europe)

สาระสำคัญ

- ศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูปจากยุคกลางสู่ยุคใหม่
- ศึกษาพัฒนาการทางการเมืองคือการกำเนิดรัฐชาติ
- ศึกษาพัฒนาการทางการค้า : การปฏิวัติทางการค้าระหว่าง ศ.ศ. 1500-1700
- ศึกษาการเปลี่ยนแปลงรูปแบบสังคมใหม่ การขยายอิทธิพลยุโรปและการแสวงหาดินแดนใหม่
- ศึกษาความหมาย แหล่งและผลของการฟื้นฟูศิลปวิทยา
- ศึกษาเรื่องเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ก้าวหน้าในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา
- ศึกษาเรื่องการปฏิรูปศาสนาและผลของการปฏิรูป

“ยุโรปเริ่มต้นยุคใหม่” คือยุคเชื่อมต่อการเปลี่ยนแปลงในคริสตศตวรรษที่ 15 เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ถือว่าเป็นการจุดประกายการเริ่มต้นยุคใหม่ ได้แก่การที่สถาบันศาสนาที่เป็นสัญลักษณ์สำคัญของยุคกลางลดความเข้มแข็งลง ประชาชนสนใจเรื่องโลกหน้าน้อยลง แต่จะหันมาสนใจความเป็นบุคคล (individual) และสนใจความก้าวหน้าทางวัฒนไปพร้อมกับการพัฒนาจิตใจ เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นระหว่าง ศ.ศ. 1300-1500 ซึ่งวิลเลช เฟอร์กุสัน ประมาณไว้ว่า ปัจจุบันเริ่มของยุคกลางสิ้นสุดลงคือ ศ.ศ. 1270 เนื่องจาก

- เกิดทรงครามครุடส์เป็นครั้งสุดท้าย พระเจ้าหลุยส์ที่ 9 ซึ่งถือว่าเป็นกษัตริย์นักบุญแห่งสมัยกลางสิ้นพระชนม์ ทำให้ระบบอภิวัติในฝรั่งเศสสิ้นสุดลงด้วย ในอังกฤษเกิดระบบอภิรัฐสภा มีการปกครองแบบรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางทำให้ระบบอภิวัติลดความสำคัญลงตามลำดับ

2. มีการฟื้นฟูราชอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ขึ้นใหม่ใน ค.ศ. 1273 แต่ไม่เข้มแข็ง เมื่อในรัชสมัยกษัตริย์ชาร์เลอมาญหรืออ็อตโต้ กษัตริย์ที่ได้รับเลือกตั้งคือราชวงศ์แอปสเบิร์ก นอกจากนั้นก็มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และสถาบันการเมือง ได้แก่การที่สถาบันสำคัญของบุคคลาง เช่นระบบพิวตัล ระบบการค้าแบบกิลด์และวัฒนธรรมสมัยกลางได้เติ่อมลงที่ละน้อยในอีกสองศตวรรษต่อมา

3. สัญลักษณ์สำคัญของสมัยกลางคือความเป็นสามาถของคริสตศาสนาและลัทธิกลอสติกเริ่มถูกต่อต้านและได้มีนักคิดที่พยายามเน้นการใช้เหตุผลมากกว่าครรภารاثทางศาสนา

สถาบันใหม่ที่เกิดขึ้นคือ

- 1) การรวมการปกครองเข้าสู่ศูนย์กลาง พากลอร์ดหมอดำนาเจ รัฐบาลของพวกเบอร์เกอร์หมอดความหมาย คริสตจักรแตกแยก
- 2) ความรู้เรื่องโลกแพร่หลายออกไปเนื่องจากมีการแสวงหาดินแดนทางตะวันออกและดินแดนตะวันตกที่ไม่มีผู้ใดรู้จัก
- 3) ประชาชนเกิดความตื่นตัวในศิลปวิทยาการต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งนำไปสู่สมัยที่เรียกว่า "Renaissance"

กล่าวโดยสรุปคือการที่คริสตศตวรรษที่ 14 และ 15 จะเป็นสมัยไร้ระเบียบเป็นสมัยการล่มสลายของอาณาจักรสำคัญสองอาณาจักรคือใบแซนไทน์ จักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ ระบบกษัตริย์พิวตัลในอังกฤษ ฝรั่งเศสและสเปน เกิดการสไตร์ค์ของพลเรือน สองครามชนชั้นสองครั้งระหว่างประเทศ และความอยุติธรรมในสังคมทั่วไปในยุโรปตะวันตก สถานการณ์เหล่านี้ล้วนเกิดจากปัญหาพื้นฐานสำคัญทางเศรษฐกิจและสังคมจากความล้มเหลวทางการเกษตรและการค้าในบุคคลางทั้งสิ้น¹

การเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูป

การเปลี่ยนแปลงระหว่าง ค.ศ. 1300–1500 เป็นความเปลี่ยนแปลยด้านเริ่มจากสังคมพิวตัลที่เปลี่ยนไปเพื่อการเกิดลัทธิชาตินิยมที่ทำให้ประชาชนต้องการการรวมเป็นรัฐชาติเมืองศูนย์การค้าในบริเวณทะเลเมดิเตอร์เรเนียนลดความสำคัญลง จักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ถูกลดบทบาท นอกจากอังกฤษจะมีระบบบริหารส่วนแล้ว สเปนและฝรั่งเศสก็สามารถพัฒนาระบบสมบูรณ์นาญาสิทธิราชย์อย่างเต็มที่ จักรวรรดิใบแซนไทน์ก็อยู่ในมือพวกเติร์ก

Wallace K. Ferguson, **A Survey of European Civilization** (Boston, Houghton Mifflin Company, 1969), p. 261.

(ค.ศ. 1453) ชาวนอร์เวย์เดินทางไปตะวันออก ขณะที่คริสโตเฟอร์โคลัมบัส (Christopher Columbus) เดินทางไปพบโลกใหม่ คนชั้นกลางเพิ่มความสำคัญขึ้น ต่อมาภายเป็นกาลุ่ม อิทธิพลด้วยเงินตราและความมั่งคั่ง²

การเปลี่ยนแปลงด้านภูมิปัญญาและปรัชญาเริ่มด้วยความเสื่อมของปรัชญาสกอลลัติก (Scholastic Philosophy) คือปรัชญาของอธิสโตเด็ลที่ย้ำการใช้เหตุผลสอดคล้องกับค่าสอน ของศาสนา ต่อมาคือการลดความสนใจสถาปัตยกรรมแบบゴธิก และยังยกเลิกหัวหน้าทางการเมืองแบบยุคกลางเกื้อหนี้หมัด

การปฏิรูปสำคัญที่สุดคือการฟื้นฟูศิลปวิทยา (Renaissance) และการปฏิรูปศาสนา (Reformation) เพราะผลของเหตุการณ์ทั้งสองนี้คือการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานทางเศรษฐกิจ จากความมั่นคงครึ่ง ๆ กลาง ๆ แบบท่องถิน กับเศรษฐกิจแบบไม่หวังกำไรของสมัยกลางมา เป็นเศรษฐกิจแบบสามัคคีที่จะเป็นแบบทุนนิยมเด่นชัดในคริสตศตวรรษที่ 15 และศตวรรษต่อ ๆ มา มีลักษณะเป็นการปฏิวัติทางการค้า และสังคมใหม่ซึ่งจะอยู่ในระหว่าง ค.ศ. 1400 – ค.ศ. 1700

“การเปลี่ยนแปลงจากยุคกลางสู่ยุคใหม่” เป็นการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่เหตุการณ์ ทั้งหลายพัฒนามาถึงวาระที่ต้องเปลี่ยนแปลงแล้ว การเปลี่ยนแปลงนั้นก็ไม่ร้าบรื่นนักและยัง ทำให้เกิดความยุ่งยากในลักษณะของวิกฤตการณ์ในหลายประเทศ นักประวัติศาสตร์จึงเรียก ชื่อศตวรรษนี้ว่า “ศตวรรษแห่งวิกฤตการณ์” (The Century of Crisis : ค.ศ. 1560 – ค.ศ. 1660)³

พัฒนาการที่เกิดขึ้นในยุคนี้จึงแบ่งออกได้คือ

1) พัฒนาทางการเมือง คือการเปลี่ยนจากสมัยฟื้นฟูดัลมาเป็นสมัยการรวมตัว เป็นรัฐชาติ

2) พัฒนาทางการค้า คือการเกิดระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมใหม่และการ ขยายอิทธิพลยุโรปไปทั่วโลก (Europeanization)

3) เกิดการฟื้นฟูศิลปวิทยา (Renaissance) เป็นการฟื้นฟูทางปัญญาและ ศิลปะในอิตาลีคือการเริ่มต้นศึกษาและการปฏิวัติฝรั่งเศสคือสมัยจบการศึกษา

4) การปฏิรูปศาสนาทั้งฝ่ายโรมันคาทอลิก ทำให้เกิดสูญเสียเอกสาร ของคริสตศาสนาในยุโรปตะวันตก

² George Merril et. al., **A Handbook of Civilization Earliest Times to the Present** (New Jersey : Prentice Hall Inc., Englewood Cliffs, 1974), p. 192.

³ John L. Stipp et. al., **The Rise and Development of Western Civilization**, p. 21.

พัฒนาการทั้ง 4 ด้านที่เกิดขึ้นระหว่างคริสตศตวรรษที่ 15 และ 16 โดยเฉพาะคริสตศตวรรษที่ 15 จะเป็นคริสตศตวรรษแห่งการเชื่อมต่อการเปลี่ยนแปลง (Century of Transition) ส่วนคริสตศตวรรษที่ 16 คือคริสตศตวรรษของยุคใหม่แท้ ๆ⁴ เป็นพื้นฐานของอารยธรรมในคริสตศตวรรษที่ 20

พัฒนาการทางการเมือง : การกำเนิดรัฐชาติ (National States)

คริสตศตวรรษที่ 15 เป็นสมัยกำเนิดรัฐชาติภายในระบบสมบูรณานาชาติที่ราชย์ใน 4 ประเทศ คือ สเปน โปรตุเกส ฝรั่งเศส และอังกฤษเนื่องจาก

ก. ความเสื่อมของระบบฟืวัตถุ

การเริ่มใช้ชุนและดินปืนทำให้ระบบหลังม้าและอัคคีสมగระบะถูกผลกระทบนอกจากนี้ การใช้เงินตราแลกเปลี่ยนและความมั่งคั่งของคนชั้นกลางทำให้การค้าแบบผูกขาดของเจ้านครลดน้อยลงด้วย เป็นโอกาสของกษัตริย์ผู้รักการครอบครองใหม่ ทั้งยังได้รับเงินสนับสนุนจากพ่อค้าทำการปราบปรามยึดอำนาจจากเจ้านครและขุนนาง

ข. ความสำนึกในความเป็นชาติ

ความสำนึกนี้เกิดขึ้นเมื่อมีการใช้ภาษาของตนในสเปน โปรตุเกส ฝรั่งเศสและอิตาลีนักเขียนผู้ใช้ภาษาห้องถีนคือโชเชอร์ (Chaucer) และดังเต้ (Dante) แทนการใช้ภาษาละตินเหมือนเดิม ทำให้สามารถอธิบายชนบทรวมเนียมและย้ำความเป็นชาติ เกิดความภูมิใจในห้องถีนซึ่งในภาษาและวัฒนธรรมของตนจะสร้างความรู้สึกจึงรักภักดีต่อห้องถีนมากกว่าสภาพ “สามาถ” หรือการที่จะต้องยอมรับความจริงของชนชาติอื่นอีก

ระบบการปกครองในยุคการเปลี่ยนแปลงนี้คือระบบสมบูรณานาชาติที่ราชย์ (Absolutism) และอำนาจที่เพื่องฟูมากคืออำนาจเทวสิทธิ์ของกษัตริย์ (Divine Rights of King)

1. ระบบสมบูรณานาชาติที่ราชย์ ค.ศ. 1485 – ค.ศ. 1789

ระบบสมบูรณานาชาติที่ราชย์ (Absolutism) มีความหมายว่าอำนาจสูงสุดเป็นของกษัตริย์ผู้ครองแผ่นดิน การได้มาซึ่งอำนาจเหล่านี้คือ

⁴

John B. Harrison and Richard E. Sullivan, A Short History of Western Civilization.

1) ความเสื่อมของระบบพิวัตัลเนื่องจากขุนนางหมดอำนาจ เศรษฐกิจในเมืองเจริญขึ้น ความเสื่อมของระบบแม่นอร์ ผลของสังคมรุ่งเรืองและผลของสังคมร้อยปีเหล่านี้ล้วนเป็นผลเสียต่อขุนนางในระบบพิวัตัลและกลับเปิดทางให้กษัตริย์ได้อำนาจเพิ่มขึ้น

2) ผลของการค้า และการขยายดินแดนในรูปแบบการจัดตั้งอาณาจักรก่อให้เกิดลักษณะนิยมชาตินิยม (Mercantilism) กษัตริย์มั่งคั่งขึ้นและมีกำลังในการจัดซื้อสรรพาธุ

3) การปล้นเจ้ากิจกรรมทำให้เส้นทางการค้าไม่ปลอดภัย พ่อค้าจึงต้องการความคุ้มครองจากกษัตริย์ผู้เข้มแข็ง

4) เจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กต้องการการสนับสนุนจากกษัตริย์

5) การปฏิวัติโปรเตสแตนท์ทำให้ความเป็นกลุ่มก้อนของสถาบันคริสตศาสนาแตกกระจาย อำนาจของสันตปาปาลดลง ประชาชนในชาติหันมาเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของตนเอง สนับสนุนให้กษัตริย์เป็นผู้ดูแลด้วยจัดการกิจกรรมภายในประเทศอย่างเต็มที่⁵

2. อำนาจเทวสิทธิ์ของกษัตริย์ (Divine Rights of King)

อำนาจเทวสิทธิ์แต่เดิมคืออำนาจของสันตปาปาซึ่งกษัตริย์จะทรงเป็นผู้ใช้แทนเมื่อสันตปาปานี้เสื่อมอำนาจลง อำนาจเทวสิทธิ์นี้เป็นลักษณะธรรมชาติและสภาวะที่สุดที่จะทำให้กษัตริย์เป็นที่พึงของประชาชนได้เต็มที่ จากการที่กษัตริย์ผู้มีอำนาจแบบนี้จะสามารถทำให้ประชาชนเชื่อถือมากนัก แต่ประชาชนย่อมไม่ปฏิเสธอำนาจที่พระเจ้าประทานให้ นักประพันธ์ เช่นดังเดี๋ตี้ให้การสนับสนุนความเชื่อนี้เพื่อสนับสนุนอำนาจกษัตริย์ด้วยความชื่นชมในความเป็นนักชาตินิยม วิคลิฟท์แห่งอังกฤษก็ยกย่องอำนาจเทวสิทธิ์ของกษัตริย์เหนือศาสนา แม้แต่มาเรติน ลูเซอร์ กิลันบันจะระบอบสมบูรณานาญากษัตริย์ว่าได้รับความยินยอมจากพระเจ้า เขายังแสดงความคิดเห็นว่า “ชาวคริสต์ที่ดีต้องไม่ต่อต้านอำนาจจักรพรรดิ์แม้จะมีการใช้อำนาจอย่างไม่ยุติธรรมก็ตาม”

3. พวนนิยมหลักเหตุผล (rationalism) สนับสนุนอำนาจกษัตริย์สมบูรณานาญากษัตริย์-ราชย์เต็มที่ บุคคลสำคัญหลายท่านคือ

มาเกียเวลลี (Machiavelli : ค.ศ. 1469 – 1527) ชาฟลอเรนซ์ ในสมัยของเขานั้น อิตาลีแตกแยกออกเป็น 5 รัฐใหม่ ๆ คือ เนเปล (Nepal) มิลาน (Duchy of Milan) เวนิซ (Venice) ฟลอเรนซ์ (Florence) และรัฐของสันตปาปา (Papal State) ในฐานะนักการทูตของฟลอเรนซ์

⁵ Edward Mcnall Burns, Western Civilization, p. 514.

มาเดียวเวลลีมุ่งที่จะให้อิตาลีรวมกัน เขาเห็นว่าการที่อิตาลีต้องพ่ายแพ้ฝรั่งเศสก็เนื่องจาก การแตกแยกภายใน การแก่งแย่งอำนาจกันเอง จากการสังเกตและความชั้นชั้นยินดีในการต่อ สู้เพื่ออำนาจของซีซาร์ บอร์เจีย (Caesar Borgia) มาเดียวเวลลีเขียน "The Prince" เพื่อเป็น คู่มือสำหรับนักปักครองผู้มีกำลังเข้มแข็ง ผลงานอีกชิ้นหนึ่งของมาเดียวเวลลีคือ Discourses on the First Ten Books of Titus Livius เป็นเรื่องเกี่ยวกับการขยายด้วยของจักรวรรดิโรมัน ส่วน The Prince เป็นเรื่องเกี่ยวกับราชอาชีปโดยหรือรัฐบาลที่มีอำนาจเด็ดขาด มีความสำคัญในแง่ ของการเมืองที่ว่า "The end always justifies the means" มาเดียวเวลลีจัดแยกศาสนาและ ศีลธรรมออกต่างหาก และนำปัญหาทางการเมืองขึ้นมาพิจารณาเท่านั้น เช่น นักการเมืองทำ อย่างไรจะได้เป็นผู้เด็ดขาด หรือทำอย่างไรจึงจะขยายอำนาจและรักษาอำนาจไว้ให้มั่นคงได้

มาเดียวเวลลี แสดงความหมายว่า ธรรมชาติของมนุษย์นั้นแท้ๆ แต่เดิมสิ่งดีๆ ถูกใจ บรรดา=rัฐบุรุษยีดมั่น ก็คือความต้องการความปลอดภัยในหมู่มวลชน และความต้องการอำนาจ ของผู้ปักครองรัฐบาลตั้งขึ้นมาบนพื้นฐานของความอ่อนแองและความหย่อนสมรรถภาพของ แต่ละบุคคลผู้ไม่สามารถจะป้องกันตนเองจากการรุกรานของบุคคลอื่น เว้นแต่จะได้รับ ความสนับสนุนจากอำนาจเจ้า

รัฐบาลที่จะประสบความสำเร็จจะต้องมุ่งรักษาความปลอดภัยของทรัพย์สมบัติและชีวิต ให้เสื่อมไปได้ เพราะเป็นยอดปรารถนาของมวลมนุษย์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องให้อำนาจเด็ดขาด แก่ผู้ปักครอง กฎหมายในสังคมควรออกโดยคนเดียวและเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะ กฎหมายและรัฐบาลที่สร้างขึ้นมาจะเป็นสิ่งที่บ่งถึงลักษณะประชาธิรัฐในชาติ นอกจากกำหนด องค์กรทางการเมืองแล้ว มาเดียวเวลลียังก้าวไปถึงกฎหมายของสังคมและศีลธรรมของสังคมนั้น ๆ ที่จะต้องขยับกับความคาดของผู้อยู่ใต้กฎหมาย และเพื่อป้องกันบังคับให้สังคมอยู่ในระเบียบ วินัย จำเป็นจะต้องสร้างกำลังทหารขึ้นมา เพื่อรักษาและเบียบวินัย ฉะนั้นในแง่นี้มาเดียวเวลลี สนับสนุนการใช้กำลังเพื่ออำนาจเด็ดขาดของผู้ปักครอง

โบแด็ง (Bodin : ค.ศ. 1527 – ค.ศ. 1596) ชาวฝรั่งเศสเกิดในสมัยแห่งสังคม ศาสนาของฝรั่งเศส ผลงานของเขาก็คือ The State (ค.ศ. 1576) โบแด็งย้ำที่การสนับสนุน ภารมีรัฐบาลที่เข้มแข็ง มีประมุขที่ปราศจากพันธะใด ๆ และเป็นผู้อุปถัมภ์กฎหมายทั้งหมดด้วย กษัตริย์มีหน้าที่รับผิดชอบต่อพระเจ้าและเชื่อฟังแนวทางเทวสิทธิ์ ทรงมีสิทธิประ拔 สมความแต่งตั้งข้าราชการเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินข้อพิพาทด้วยกฎหมาย และจัดระบบ ภาษี โบแด็งสนับสนุนการปักครองโดยที่รัฐอยู่เหนือกฎหมายและอำนาจสูงสุดทางการเมือง รัฐเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาจากการทำสิ่งกรรมและการปราบปราม เป็นผู้ควบคุมอำนาจ

สมบูรณานาัญสิทธิราชย์และอำนาจปักครองกษัตริย์ราชวงศ์บูร์บองของฝรั่งเศสได้ทรงยึดถือแนวปฏิบัติตามทฤษฎีนี้ ในศตวรรษที่ 17 เมื่อได้มีการสถาปนาระบบการปกครองจากส่วนกลางที่เข้มแข็งขึ้นแล้ว

Hobbes (ค.ศ. 1588–1679) กล่าวถึงระบบอิทธิพลในแบบต่างๆ ไป ก่อให้เกิดความไม่สงบสุขในสังคม ที่ว่าความพ่ายแพ้ของมนุษย์ก็คือ การต่อสู้เพื่ออำนาจ มีแรงจูงใจจากการแข่งขัน ความกลัว และชื่อเสียง ถ้าปราศจากชีวิตริพผลสมควรแล้ว ก็จะต้องประสบความพินาศและการถูกต่อต้าน สันติภาพและความมั่นคงนั้นจะมีขึ้นได้ก็โดย ผ่านการสร้างการปกครองจากส่วนกลางที่เข้มแข็งพอ มาถึงจุดนี้ Hobbes ได้จำแนกแยกแยะออก คืออำนาจพลเรือนนั้นขึ้นอยู่กับความยินยอมในการปกครอง ประชาชนมีสิทธิเลือกการปกครอง ที่สอดคล้องกับความต้องการของคนส่วนใหญ่ และการเชื่อฟังผู้ปกครองก็เป็นข้อผูกมัด จนกว่า จะพิสูจน์ว่ารัฐไม่สามารถสร้างสันติภาพและสร้างความปลอดภัยในชาติได้ ผู้ปกครองก็ต้อง การความเชื่อฟังโดยไม่มีการโต้แย้ง ผู้ปกครองควรเป็นผู้อุทิศหมายทุกฉบับ มีอำนาจเหนือ การแสดงออกทางความคิด เหนือทรัพย์สิน และเหนือข้าราชการทั้งหมด

4. กษัตริย์ผู้ทรงสถาปนาราชธานี

4.1 พระเจ้าเฟอร์ดินันด์และพระราชอิշยาเบลลาแห่งสเปน

เริ่มแรกที่เดียวันนั้นสเปนถูกครอบครองโดยพวกไอบิร์เรียน ต่อมาประมาณ คริสตศตวรรษที่ 3 ก็มีพาการ์เนเยินอพยพเข้ามา และหลังจากนั้นก็คือการอพยพของชาวโรมัน วิสิกราชทั้งอิسلام ซึ่งอพยพเข้ามาเมื่อประมาณปี ค.ศ. 711 – ค.ศ. 1492

พวกมุสลิมที่อพยพเข้าไปอยู่ในสเปนได้นำอาวัณธธรรมของพวกตนเข้าไป เพยแพร่ในสเปน ทำให้สเปนกลายเป็นประเทศที่มีความสำคัญ และเป็นศูนย์กลางของการศึกษาและการอุดมการณ์ในสมัยต้นยุคกลาง

สเปนสามารถขึ้นได้พากมั่วรอกราบไปได้ในตอนกลางคริสตศตวรรษที่ 13 แต่ยังคงเหลือตั้งมั่นอยู่ในกรานาดา (Granada) ขณะที่เจ้าผู้ครองแคว้นบอย ฯ คือ ญ ญกราฟ เข้ามาเหลือเพียง 4 ราชอาณาจักร คือ คาสติล (Castile) อะราгон (Aragon) กรานาดา (Granada) และนาوار์ (Navarre) ตอนใต้ของเทือกเขา庇เรเนส เมื่อกษัตริย์ดินันด์แห่ง อารากอนอภิเชกับพระนางอิษยาเบลลาแห่งคาสติลใน ค.ศ. 1469⁶ ทั้งสองแคว้นจึงรวมตัวกัน

⁶ พระนางอิษยาเบลลาทรงปกครองระหว่าง ค.ศ. 1474 – 1504 และเฟอร์ดินันด์ทรงปกครองจาก ค.ศ. 1479 – ค.ศ. 1516

เป็นราชอาณาจักรเดียวทันด้วย ทั้งยังสามารถปราบปรามกรานาดาและนาวร์อีกสถาปนาเป็นราชอาณาจักรของชาวสเปนที่มั่นคงตั้งแต่ ค.ศ. 1469 – ค.ศ. 1516

ทั้งสองพระองค์ทรงปักครื่นของราชอาณาจักรด้วยการสร้างเอกสารพังทั้งทางการเมืองและศาสนา กับให้การสนับสนุนคนชั้นกลางในการเปิดและขยายเส้นทางการค้า ซึ่งรุ่งเรืองที่สุดใน ค.ศ. 1492 เมื่อมีการค้นพบทวีปอเมริกาในนามของสเปน ส่วนศาสนานั้นคือการต่อต้านยิวและมอสเล็มด้วยวิธีการต่าง ๆ จนสามารถขับไล่ยิวออกจากประเทศใน ค.ศ. 1492 แต่สิ่งที่พวกยิวนำติดตัวไปด้วยคือทรัพย์สินและความสามารถทางการค้า

หลังจากขับไล่ยิวแล้ว กษัตริย์ทั้งสองพระองค์ก็ดำเนินการปราบปรามมอสเล็มจากที่มั่นสุดท้ายในกรานาดา ค.ศ. 1492 และต่อมาได้ต่อรองให้ฝ่ายหลังเลือกว่าจะยอมเปลี่ยนศาสนาเป็นคาಥอลิกหรือเดินทางออกไปนอกประเทศ พวกที่ยังคงอยู่และยอมเปลี่ยนศาสนาคือพวก "Moriscos" ซึ่งในรัชสมัยต่อมา ก็ถูกสังหารบ้างและถูกเนรเทศบ้าง แม้ว่าจะโปรเตสแตนท์ในสเปนต่อมา ก็ถูกภาคศาสนาหกอิทธิพลตัดสินให้เปลี่ยนมาเป็นคาಥอลิกซึ่งมีผลคือการสร้างเอกสารทางศาสนาขึ้นในประเทศสเปน สเปนกลายเป็นประเทศที่มั่นคง มั่นคง และมีอำนาจที่สุดเมื่อเริ่มต้นยุคใหม่

4.2 เก篡ต์เอนรี แห่งเบอร์กันดีของปอร์ตุเกส

ปอร์ตุเกสเป็นรัฐชาติอีกแห่งหนึ่งที่รุ่งเรืองมากในคริสตศตวรรษที่ 16 จากสมัยเริ่มต้นในคริสตศตวรรษที่ 11 ซึ่งเคนต์เอนรีแห่งเบอร์กันดี (Count Henry of Burgundy) สามารถขับไล่พวกมัวร์ออกไปและได้รับสิทธิครอบครองที่ดินคือปอร์ตุเกสต่อมาโดยไม่ต้องซื้อ ตรงต่อเจ้าผู้ครองดินแดนสเปน ภาษาท้องถิ่นปอร์ตุเกสได้รับการสถาปนาเป็นภาษาประจำชาติ เป็นการแยกออกจากราชอาณาจักรสเปนอย่างเด็ดขาด

จากพรมแดนทางบกที่ติดต่อกับสเปน ทำให้ปอร์ตุเกสมุ่งสร้างอำนาจทางทะเลในคริสตศตวรรษที่ 15 มีกษัตริย์นักเดินเรือคือเจ้าชายเอนรี (Henry) ไดแอซ (Diaz) และ瓦斯โกดาガมา (Vasco da Gama) ผู้นำรังบปอร์ตุเกสไปโบกสะบัดเหนือเคปอฟกูดโฮป (Cape of Good Hope) อินเดียและวางแผนรากฐานของจักรวรรดิอันยิ่งใหญ่ จากการกำหนดเส้นของสันตปาปาคือ Demarcation ค.ศ. 1493 และการทำสนธิสัญญาทอร์ เดซิลลัส (Treaty of Tordesillas) กับสเปน ทำให้ปอร์ตุเกสได้รับสิทธิสำรวจและแหนทางตะวันออกของเคปอฟกูด-โฮป ซึ่งสร้างความมั่นคงยิ่งกว่าที่สเปนได้รับจากการติดต่อกับโลกใหม่เสียอีก

ปัญหาในประเทศปอร์ตุเกสมีลักษณะเดียวกับสเปนคือการกำจัดยิว มอสเล็ม และโปรเตสแตนท์

4.3 พระเจ้าหลุยส์ที่ 11 แห่งฝรั่งเศส

รัชสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 11 (Louis XI : 1461 – 83) คือสมัยเริ่มต้นยุคใหม่ของรัฐชาติในฝรั่งเศส พระเจ้าหลุยส์ที่ 11 ทรงครองราชย์ภายหลังสมการร้อยปีสิ้นสุดลง 8 ปี ได้ทรงใช้ผลของสมการมาเป็นข้ออ้างในการเพิ่มภาษีและเกณฑ์ทหารเพื่อค้ำจุนราชบัลลังก์ ทำลายชนวนางพิวดลและหนทางสนับสนุนชนวนางที่เป็นฝ่ายค้าจุนราชบัลลังก์กษัตริย์โดยการสนับสนุนคนชั้นกลางให้ได้มีโอกาสเข้ารับตำแหน่งสำคัญและขยายการค้าออกไปในวงกว้าง มีการสร้างถนน ท่าเรือ และชุดคลอง ทั้งกษัตริย์ยังให้ความคุ้มครองพ่อค้าเหล่านี้ในทุกทางด้วย

พระเจ้าหลุยส์ทรงรวมแคว้นต่าง ๆ เข้ามาในราชอาณาจักรตามลำดับ จนเหลือเพียงบริตตานี (Brittany) และดินแดนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือบางส่วนเท่านั้น ได้เกิดความขัดแย้งกับชาร์ลเดอเบโนล์ดแห่งเบอร์กันดี (Charles the Bold of Burgundy) ผู้ได้รับมรดกดินแดนสำคัญคือเนเธอร์แลนด์ ดูที่แห่งเบอร์กันดี และเขตเสรีของเบอร์กันดีอีกด้านหนึ่ง ทำให้ทรงหวั่นที่จะรวมราชอาณาจักรส่วนใหญ่ที่เคยเป็นของโลทร์ (Lothair) หลังรัชสมัยพระจักรพรรดิชาร์ล elo มาญ คือราชอาณาจักรระหว่างเบอร์มี่และฝรั่งเศส⁷ เข้าด้วยกัน ซึ่งถ้าทรงทำสำเร็จจะทำให้ประวัติศาสตร์ยุโรปเปลี่ยนแปลงจากปัจจุบันอย่างมาก แต่มังเอียนชาร์ลเดอเบโนล์ดและทายาทของพระองค์คือพระนางมาเรียมแห่งเบอร์กันดี ทรงมีความสามารถสูงพระเจ้าหลุยส์ที่ 11 (ผู้ได้ฉายาว่า “แมงมุน”) ไม่ได้ ชาร์ลเดอเบโนล์ดจึงถูกปลงพระชนม์ที่สวิตเซอร์แลนด์ และพระนางมาเรียมต้องปล่อยให้พระเจ้าหลุยส์ยึดเบอร์กันดี ปิการ์ดี (Picardy) และส่วนหนึ่งของแคว้นฟланเดอร์ไปได้ ทำให้ฝรั่งเศสมีอาณาเขตกว้างขวางและเข้มแข็งมากในศตวรรษต่อมา

พระราชนิยมของหลุยส์ที่ 11 มีได้มีผลไปถึงสามัญชน ตรงกันข้ามกลับทรงขึ้นภาษีอย่างหนักจนทำให้ชนชั้นนี้พาภัยเดือดอย่างยิ่งเมื่อพระเจ้าหลุยส์สิ้นพระชนม์

4.4 พระเจ้าเอ็นรีที่ 7 และพระนางออลิซาเบทที่ 1 แห่งอังกฤษ

ยังกฤษสมัยใหม่คือรัชสมัยเอ็นรีที่ 7 (ค.ศ. 1485 – 1509) ภายหลังสมการร้อยปีและสมการตอกกุหลาบ กษัตริย์ได้ทรงออกกฎหมายเกิกเลิกสิทธิ์การครอบครองที่ดินของเจ้านครกับชนวนางระหว่างสมการ ทั้งยังรวมอำนาจการตัดสินคดีมาเป็นของกษัตริย์ที่มีกองทัพให้การสนับสนุนอยู่ด้วย พระเจ้าเอ็นรีทรงสนับสนุนชนวนางชั้นรอง พ่อค้าและสามัญชน เปิดความสัมพันธ์ทางการค้ากับเนเธอร์แลนด์ เดนมาร์ก และเวนิสซึ่งขณะนั้นมีฐานะเป็นราชินีการค้าในย่านทะเลเมดิเตอร์เรเนียนตะวันออก มีการสร้างกองทัพเรือเข้มแข็ง

⁷ โปรดดูแผนที่การแบ่งราชอาณาจักรชาร์ล elo มาญตามสนธิสัญญาแวร์ดัง ค.ศ. 843 ในบทที่ 4

พอที่จะป้องกันการเดินทางทางเรือ และกษัตริย์บังทรงสามารถกำหนดแนวทางการเก็บภาษีโดยปลดการควบคุมจากสภากาชาดเมืองด้วย

เงนรีที่ 7 สันพระชันใน ค.ศ. 1509 พระอโธรที่ปกครองต่อมาก็คือเงนรีที่ 8 สามารถรวมราชอาณาจักรอังกฤษให้มั่นคงจนถึงรัชสมัยพระนางอลิซาเบธที่ 1 อังกฤษก็ได้เป็นมหาอำนาจทางเรือและยิ่งใหญ่ด้านกิจการระหว่างประเทศต่อมาด้วย

5. ความล้มเหลวในการรวมชาติ : เยอรมนีและอิตาลี

ถึงแม้ทั้งเยอรมนีและอิตาลี จะมีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์ยุโรปยุคใหม่อยู่มาก แต่สิ่งที่ทั้งสองชาติขาดคือเอกภาพทางการเมือง เพราะในระหว่างการเกิดชาติรัฐใหม่ในยุโรป คือเป็น ฝรั่งเศส อังกฤษ และปอร์ตุเกสนั้น เยอรมนีกลับแบ่งแยกออกเป็นแคว้นเอกสารามากกว่า 300 แควัน ที่มีส่วนร่วมกันอยู่อย่างเดียวคือการอยู่ภายใต้การปกครองของจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ มีคนดูแลออกตั้งจักรพรรดิจาก 7 แควันที่ทำให้เกิดการให้สิบบันโดยพระจักรพรรดิมิได้มีกำลังทหารแม้แต่เพื่อป้องกันอาณาเขตที่ประกอบด้วยแควันที่มีประชากรพูดภาษาเยอรมันเท่านั้น อำนาจการเก็บภาษีอยู่ที่สภาไดเอท (Diet) ประกอบด้วยสภาคณะเลือกตั้ง (House of Electors) สภาเจ้าชายรอง (House of Lesser Princes) และสภាឡั้งจากเสรีนคร (Representatives of The Free Imperial Cities) สภานี้ไม่มีกำหนดการเปิดประชุมที่แน่นอน

ราชวงศ์ที่ได้รับการเลือกตั้งให้ปกครองราชอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์เป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 1273 คือราชวงศ์แฮปเบิร์ก มาถึงภายหลัง ค.ศ. 1438 มีราชวงศ์อื่นได้รับเลือกแทรกเข้ามานำบั้งเป็นเวลาสั้น ๆ ราชวงศ์แฮปเบิร์กก็ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาอีกจนสิ้นสุดลงในสมัยพระจักรพรรดินโปเลียน ค.ศ. 1806

ในอิตาลีมีลักษณะเช่นเดียวกับเยอรมันคือแบ่งออกเป็น 6 แควันสำคัญ โดยไม่มีแม้แต่ราชวงศ์ที่ปกครองส่วนกลางเหมือนเยอรมนีคือ ราชอาณาจักรซิซิลีทั้งสอง (The Kingdom of the Two Sicilies) หรือบางครั้งเรียกว่าราชอาณาจักรเนเปิลส์ (Naples) รัฐสันตปาปา (Papal States) ฟลอเรนซ์ (Florence) หรือทัสคานี (Tuscany) เวนิส (Venice) มิลาน (Milan) และปีเออดมอนด์ (Piedmont) ทั้ง 6 รัฐนี้หากแก่การเข้ามาร่วมกันโดยเฉพาะจากการมีรัฐสันตปาปายู่ที่ส่วนกลางทำให้สามารถปิดกั้นความพยายามใด ๆ ของเจ้าผู้ครองรัฐต่าง ๆ ที่ต้องการรวมกัน ส่วนเวนิส มิลาน และฟลอเรนซ์ ก็ต่างเป็นรัฐฟอร์มัที่มีความผูกพันเฉพาะรัฐของตนโดยไม่ต้องการที่จะรวมกับรัฐอื่น ๆ โดยเด็ดขาด

พัฒนาการทางการค้า : การปฏิวัติทางการค้า ค.ศ. 1500-1700 (The Commercial Revolution)

1. ความหมาย

การปฏิวัติทางการค้ามีความหมายถึงความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจยุโรปจากบริเวณที่เลเมดิเตอร์เรเนียนไปสู่มหาสมุทรอัลลันติกและโพ้นทะเล อิตาลีที่เกยรุ่งเรืองมากในยุคกลางลดความสำคัญลง เมื่อประมาณ ค.ศ. 1550 สถาปนาและปอร์ตุเกสกลับมือทิพลขึ้น เมืองแอนท์เวิร์ป (Antwerp) และลีออง (Lyons) กลายเป็นศูนย์แห่งของเวนิสและเจนัว ซึ่งเคยเป็นศูนย์การค้าของอิตาลีมา ก่อน เพราะแอนท์เวิร์ปและลีอองได้ชื่อว่าเป็นศูนย์กลางของธนาคารและการแลกเปลี่ยนที่สำคัญ การค้าจึงเข้ามามีบทบาทแทนการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและลัทธิเศรษฐกิจแบบพาณิชย์ชาตินิยม (Mercantilism) กลับแพร่หลายออกไปมาก

2. ลัทธิพาณิชย์นิยม (Mercantilism : National Economic Control)

คำว่า “ลัทธิพาณิชย์นิยม” มีความหมายถึงการควบคุมเศรษฐกิจโดยรัฐบาลแห่งชาติ ขณะที่กำเนิดรัฐชาติเกิดขึ้นจะทำให้มีรัฐบาลแห่งชาติเกิดขึ้นในหลายท้องถิ่น และอำนาจของศาสนาจะเสื่อมถอยลง รัฐบาลของรัฐชาติแต่ละแห่งจะเพิ่มอำนาจของตนขึ้นเรื่อยๆ ขณะที่พวกสหกลัศติกะยังคงประพฤติการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ⁸ รัฐบาลในแต่ละชาติจะกลับมาให้ความสนใจและพัฒนาลัทธิพาณิชย์ชาตินิยมขึ้น พากนายทุนจะได้รับการส่งเสริมจากการค้าจากรัฐบาล เป็นการผสมกลมกลืนระหว่างลัทธิชาตินิยมกับลัทธินายทุนใหม่ ซึ่งรัฐชาติต้องการสร้างกำลังเพื่อบังคับการธุรกรานจากชาติอื่น และถ้ากรณีที่ถูกธุรกรานก็แน่ใจว่าตนจะต้องเป็นฝ่ายมีชัย ส่วนประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจก็มีความหวังที่จะหากำไรจากการค้า เพื่อให้ตนได้ประโยชน์ที่สุด

ระบบการจัดการตามลัทธินี้จึงเป็นการที่รัฐบาลต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับความมั่งคั้งแห่งประชาชาติ การเพิ่มอำนาจจักรีจะมุ่งที่การวางแผนนโยบายเศรษฐกิจโดยมีจุดประสงค์ทางการเมืองด้วย รัฐบาลไม่ได้มุ่งเพียงการขยายโรงงานและการค้า แต่แฟ้มความมุ่งหมายถึงเงินเข้าห้องพระคลังให้มากที่สุด เงินจำนวนนี้เป็นเงินที่กษัตริย์จะทรงนำมายังสำนักงานทัพ สร้างหออาวุธ และทำให้กำลังกองทัพเป็นที่น่าเกรงขามในโลก

⁸ ในสมัย古董นั้นจะถือว่าการนำเงินมาให้กู้ยืมหรือนำมาใช้ในการค้าเพื่อแลกหากำไรนั้นเป็นบาป.

ลัทธิพานิชย์ชาตินิยมในทางปฏิบัติจึงเป็นการที่รัฐควบคุมเศรษฐกิจทั้งหมด แนวคิดพื้นฐานของระบบนี้ก็คือว่าชาติจะมั่นคงได้ก็ต่อเมื่อมีการพึ่งพาทางเศรษฐกิจของชาติ อื่นนโยบายที่สุด มีแหล่งทรัพยากรของตนเองและมีเงินทองจะใช้ได้ในอัตราคุณค่าระดับสูง ด้วยนโยบายนี้ชาติต่าง ๆ จึงพยายามที่จะซื้อสินค้าจากชาติอื่นให้น้อยที่สุด แต่จะพยายามขายให้ได้มากที่สุดพระเจ้าแผ่นดินจะสนับสนุนการนำเงินตราเข้าประเทศ เช่น ด้วยการส่งเสริมอุตสาหกรรมธุรกิจการเดินเรือ เป็นต้น พยายามเลิกการสั่งซื้อสินค้าต่างชาติเข้ามาในประเทศ รัฐบาลแห่งชาติจะพยายามดำเนินการให้ประเทศอาณา尼คอมค้าขยายกับเมืองแม่เท่านั้น ประเทศอาณา尼คอมจะต้องซื้อสินค้าจากเมืองแม่ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีราคาสูงแต่ก็ต้องซื้อ เพราะประเทศอื่นจะไม่มีลักษณะสินค้าที่ประเทศเมืองแม่ผลิตได้นั้นเข้าไปขายในประเทศอาณา尼คอม ส่วนทางด้านวัตถุสุ่บบดประเทศเมืองแม่จะพยายามบังคับซื้อจากประเทศอาณา尼คอมด้วยราคาที่ค่อนข้างถูกด้วย

ลัทธิพานิชย์ชาตินิยมจึงเน้นการแข่งขันระหว่างรัฐชาติ เพื่อธุรกิจและนำไปสู่ การแข่งขันทางการค้า เกิดการพิพาทในกลุ่มประเทศอาณา尼คอม และในที่สุดคือการเกิดสังคมรายครั้งระหว่าง ค.ศ. 1650 – 1815

3. ความต้องการสินค้าชนิดใหม่

สินค้าชนิดใหม่ที่ประชาชนต้องการส่วนใหญ่เป็นสินค้าฟุ่มเฟือยและสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต เช่น เครื่องดื่มน้ำดื่มคือ โกโก้ ชา และกาแฟ ราชอาณาจักรใหม่ ๆ คือน้ำตาล วนิลา และเครื่องเทศ ยาสูบถูกนำมาใช้หลายรูปแบบ อาหารคือมันเทศ มะเขือเทศ และไก่zew นอกจากนี้คือการเริ่มรู้จักยาดวินิและการใช้ผ้าในการแพทย์

4. การเกิดเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ : การใช้เงินหรียญและความต้องการทองคำมากขึ้น

เมื่อประมาณคริสตศตวรรษที่ 18 นั้น ปริมาณการค้าได้เพิ่มขึ้นมาก และวงการค้าก็ขยายไปเกือบทุกมุมโลกเมื่อมีการสำรวจและการค้นพบดินแดนใหม่ ชาวสเปนได้ขึ้นแร่ มีค่าเป็นจำนวนมากจากอาณาจักรแองโกลแลนด์และอินดียาในตอนกลางทวีปอเมริกาใต้มาทำเงิน เหรียญใช้จ่ายหมุนเวียนในตลาด การทำธุรกิจมีความเสี่ยงน้อยลง ผู้คนจึงพากันละทิ้งนาไร่มาทำการค้าและหัตถกรรม แสงหากุญาที่มีทองคำเป็นการเพชรูปโซคที่ทำให้ผู้กล้าหาญ มั่นคงรวดเร็ว จนในที่สุดก็พยายามใช้เงินนั้นสร้างอำนาจ ยิ่งเมื่อการค้าระหว่างเมืองในกลุ่ม

อันเชียติก⁹ ภาคเหนือมีกำไรจึงพัฒนาการได้ดีขึ้น การได้รับเรื่องราวของตะวันออกจากรายงานของนักเดินทางโดยเฉพาะอย่างยิ่งตามความสนใจสินค้าจีนตามที่ปรากฏในบันทึกของมาρ์โคโปโล ในคริสตศตวรรษที่ 13 ทำให้พ่อค้าญี่ปุ่นต้องการผลิตผลจากตะวันออกไกลมากขึ้น

นอกจากนี้คือการเริ่มมีบริษัทค้าหุ้น ประกันภัย การเก็บและการผลิตสินค้าแลกเปลี่ยน การทำบัญชี การใช้ธนบัตร เช็ค และใบเก็บเงินส่งของ เป็นต้น การค้าที่ขยายขึ้นก็ช่วยให้ตลาดหัตถกรรมของญี่ปุ่นกว้างขึ้น กำไรของฝ่ายนายทุนที่ขึ้นเป็นหล่ายเท่านั้นเป็นการเริ่มต้นลักษณะใหม่ของระบบทุนนิยม (Commercial Capitalism) ซึ่งกำไรส่วนใหญ่นี้จะได้มาจากการขนส่งสินค้าไปขายในที่ต่าง ๆ ต่อมามีสเปนได้กองแร่เงินจากอาณานิคมเข้า

มาρ์โค โปโล (Marco Polo) นักเดินทางชาวเวนิช
ผู้เล่าเรื่องการเดินทางไปตะวันออก (ภาพบน)
และยังได้เขียนเรื่องราวด้วยภาษาไทยในบันทึกของท่านด้วย (ข้าย)
(ที่มา : Thomas D. Clark et al., America's
World Frontiers)

⁹ **Hanseatic League** การค้าในระบบบิลล์แห่งบุคคลงานนี้ปรากฏว่าพ่อค้าหรือช่างฝีมือไม่อาจจะทำการค้าได้เองโดยลำพัง ดังนั้น จึงต้องมีการรวมตัวกันเป็นสมาคม สมาคมที่มีชื่อเสียงที่สุดในยุคกลางคือ สมาคมฟ้อค้าแห่งสเตเบิล (Staple) และติวเตอนิก แฮนส์ (Teutonic hanse) สมาคมแรกดังขึ้นเมื่อคริสตศตวรรษที่ 13 ควบคุมการส่งสินค้าออก คือขนสัตว์จากอังกฤษ และสินค้าเข้าจากเฟลมิช เช่น จาก Bruges และ Antwerp ส่วนติวเตอนิก แฮนส์ ก็คือสมาคมฟ้อค้าเยรมัน ซึ่งควบคุมการแลกเปลี่ยนของสัตว์ปลา ขนสัตว์ เกลือ และเมล็ดพืชจากบล็อดติด เพื่อแลกเปลี่ยนเครื่องเทศ ผ้าไหม ผ้าขนสัตว์ ผลไม้ และสินค้าอื่นจากภาคตะวันตกและภาคใต้ ต่อมาราชมนี้ได้รวมกันเป็นสันนิบาตแฮนซ์ติด มีสมาชิกถึง 8 เมือง มีผู้นำคือ Lubeck, Hamburg และ Bremen เริ่มการค้าแบบหากำไรซึ่งเป็นสาเหตุนำไปสู่การปฏิวัติทางการค้าดังกล่าว

มาแทนค่าหมุนเวียนในตลาด ราคานิสิตจะยิ่งสูงขึ้นเป็นการปฏิวัติทางราคา (Price Revolution) ทั้งยังเป็นการปูทางไปสู่ความสำเร็จในการผลิตจำนวนมาก และมีคุณภาพดีขึ้นในสมัย การปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial Revolution)

อย่างไรก็ได้ในการขยายอิทธิพลทางการค้าของประเทศในยุโรปังกล่าวที่ได้เกิด โฉมหน้าเครื่องในประวัติศาสตร์ขึ้นมาก็คือ การค้าทาง ผู้เริ่มคือชาวปอร์ตุเกสและต่อ ๆ มา ชนชาติอื่น ๆ ก็พolloยถือปฏิบัติตัวอย เช่น ชาวอังกฤษถึงประมาณ 200 คนได้ถูกขนลงเรือค้าทาง นำไปขายในทวีปอเมริกา พากนิโกรเหล่านี้ถูกนำไปทำงานหนักในเมืองแร่ และในฟาร์ม ขนาดใหญ่ สำหรับการขนส่งพากพาสเหล่านี้นักใช้วิธียัดเยียดกันไปในห้องใต้ดินฟ้าเรือ กว่าจะเดินทางไปถึงอเมริกาตายนี้ไปเสียไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ส่วนของจำนวนทั้งหมด

5. ผลกระทบของการปฏิวัติ

5.1 กำหนดของระบบอนุนิยม (Capitalism) ความหมายทั่วไปของระบบอนุนิยมคือองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่โดยกลุ่มนบุคคลที่มั่งคั่งพ่อจะจัดซื้อวัสดุดิบ และเครื่องมือเช่าซื้อ แรงงาน เพื่อผลิตโภภภัณฑ์เพื่อผลกำไร กำไรนั้นถือว่าเป็นข้อพิจารณาขั้นพื้นฐานในระบบ อนุนิยม ฐานะของบุคคลจะดัดกันที่ความมั่งคั่งเป็นสำคัญ การจัดคุณค่าของสินค้าและบริการ ก็ขึ้นอยู่กับอุปสงค์และอุปทานมากกว่าเพ่งเลิงที่ความดีในเนื้อแท้ของสินค้านั้นในระบบนั้นความ มั่งคั่งจำเป็นจะต้องไปร่วมอยู่ในมือของชนส่วนน้อย ทั้งนี้ก็เพื่อจะได้สามารถนำเงินทุนไปลงทุน ได้อย่างกว้างขวาง มีความจำเป็นในการจัดตั้งธนาคารเพื่อเครดิตและเพื่อจัดให้ง่ายแก่การจัด การเรื่องทุน การจัดดำเนินธุรกิจแบบนี้แน่นอนที่สุดว่าจะต้องมีผลกระทบกระเทือนต่อชีวิต ประชาชนโดยทั่วไปและโดยทั่วถึงกันด้วย¹⁰

5.2 สังคมใหม่ คือการเปลี่ยนแปลงแบบการค้าเบื้องต้นจากท้องถิ่นและบริเวณ จำกัด ในสมัย古 มาเป็นการเปิดการค้าในโลกกว้าง อำนาจเงินตราเพิ่มมากขึ้น มีความ เร่งรัดเศรษฐกิจแบบเพิ่มผลกำไร แสวงหากำไร แสวงหาวิธีการสร้างความมั่นคง และแข่งขัน การลงทุน เพื่อวางแผนรากฐานวิธีการผลิตการค้า กล่าวโดยสรุปก็คือ การปฏิวัติทางการค้านี้ก็คือ สาเหตุสำคัญที่สุดในหลายอย่างที่นำไปสู่การสร้างสรรค์ระบบอนุนิยม

¹⁰ ระบบการผลิตและจำหน่าย รวมทั้งการแลกเปลี่ยนการค้า ด้วยวิธีการหมุนเวียนเงินทุนโดย เจ้าของกิจการ เพื่อให้ได้ผลกำไรเฉพาะตน หลักการสำคัญที่สุดก็คือการลงทุน การแข่งขันในการหาตลาด และการเปิดธุรกิจเพื่อผลกำไร ทั้งนี้ โดยรวมเรื่องระบบค้าจ้างเพื่อจ่ายให้กรรมกรโดยมีได้มีพื้นฐานจาก จำนวนเงินที่หาได้ แต่ทว่าขึ้นอยู่กับความพยายามที่จะแข่งขันกับผู้อื่นในงานของตน

5.3 การแข่งขันกันเพื่อความมั่งคั่ง ทำให้คนกล้าเสี่ยงต่อการดำเนินธุรกิจมากขึ้นชนิดที่ไม่เคยมีมาก่อนในสังคมไทย มีการเสี่ยงลงทุนธุรกิจเพื่อเสี่ยงโชคชนิดที่ข้ามวันการซื้อขายหุ้นเป็นไปอย่างบ้าคลั่ง จนในบางครั้งผู้ที่เสี่ยงต่อการลงทุนก็ต้องประสบกับความวิตกกังวลอย่างฉับพลัน

5.4 ชนชั้นกลางกล้ายืนพวกรึมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจ ทวีปยุโรปมีอิทธิพลที่สุดและมีการฟื้นฟูระบบค้าท้าสั่นด้วย จนถึงตอนปลายคริสตศตวรรษที่ 17 พวนายทุนกล้ายืนพวกรึมีอิทธิพลที่ควบคุมเศรษฐกิจทั้งหมดในยุโรปต่อวันต่อวัน พวกชนชั้นกลางเหล่านี้ก็คือ พวกร่อค้านายธนาคารเจ้าของเรือ นักลงทุนสำคัญ รวมทั้งเจ้าของกิจการอุตสาหกรรม การที่พวนนี้มีอิทธิพลมากนั้นเองที่ช่วยผลักดันให้พวนนี้หันไปสนับสนุนกษัตริย์ เพื่อต่อต้านชนูนนางฟ้าดล แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีอิทธิพลเฉพาะทางเศรษฐกิจเท่านั้น พวนายทุนเหล่านี้เพิ่งจะมาเมื่อโอกาสมีอิทธิพลทางการเมืองด้วยในคริสตศตวรรษที่ 19

5.5 วัฒนธรรม ประเพณีของยุโรปได้เผยแพร่ไปทั่วทุกทวีปโดยผลงานของพวนเหล่านี้คือ พ่อค้า หมอด松คำสนาและอาณา尼คム ทวีปเเมริกาเหนือและใต้เจ้าแบบอย่างของยุโรปไปอย่างรวดเร็วไม่เว้นทวีปเอเชียด้วย

5.6 การฟื้นฟูกิจการค้าท้าส เรายได้ศึกษามาแล้วว่าในยุคกลางนั้นระบบการมีท้าสได้สูญสิ้นจากการยัธรรมยุโรป ไปตั้งแต่ปี ค.ศ. 1000 แต่พอมาถึงสมัยที่เริ่มมีการทำเหมือง มีการทำไร่เพาะปลูกขนาดใหญ่ของชาวอังกฤษ สแปนิช และปอร์ตุเกส มีความจำเป็นในเรื่องการหาแรงงานไร่ฝืมือแต่เดิมก็อาศัยพวกรอเมริกัน-อินเดียน ซึ่งพวนนี้ควบคุมมาก ในคริสตศตวรรษที่ 16 จึงเริ่มการขนส่งท้าสโนโกรก็กล้ายืนพวกรี้ฟริกา ต่อมาอีกประมาณ 200 ปี หรือมากกว่านั้น การค้าท้าสโนโกรก็กล้ายืนพวกรี้ฟริกาเป็นส่วนสำคัญที่สุดในระบบการปกครองอาณา尼คุโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตที่มีการผลิตพืชผลเมืองร้อน

5.7 การนำทางไปสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรม อาจจำแนกสาเหตุออกได้ คือ

5.7.1 การปฏิวัติทางการค้านี้ได้สร้างสรรค์ชนชั้นนายทุนผู้ไม่เคยย่อหัวที่จะหาโอกาสลงทุนเพื่อแสวงหาผลกำไรมากขึ้นเรื่อยๆ

5.7.2 ระบบพาณิชย์กรรมชาตินิยม ส่งเสริมให้มีการบังคับอุตสาหกรรมขนาดเล็ก และเพิ่มผลิตผลส่งเป็นสินค้าออก ทำให้มีการส่งเสริมหัตถกรรมมากขึ้น

5.7.3 วัตถุดิบจากอาณา尼คุมมีมาก รวมทั้งสินค้าฟุ่มเฟือยมากชนิดขึ้น การผลิตก็ไม่ต้องตกลอยู่ภายใต้ระบบการค้าแบบกิลด์ สินค้าบางชนิดก็มีความจำเป็นมากขึ้น

เช่นสินค้าผ้าซึ่งต่อมาก็ได้กล้ายเป็นแรงผลักดันให้มีการทำเครื่องจักรผลิตโดยเฉพาะได้รวดเร็วและได้ปริมาณมากขึ้น

5.7.4 การปฏิวัติทางการค้าเป็นสาเหตุให้ระบบโรงงานมีความจำเป็น เพื่อสร้างผลิตผลเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีการรับปูรุทางด้านเทคโนโลยี เช่น การผลิตเครื่องบันได้ด้วยเครื่องทอผ้า รวมทั้งการกลั่นน้ำมันดิบอีกด้วย

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบสังคมใหม่

1. ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประชากรในอังกฤษและอิตาลีเพิ่มขึ้นถึง 1 ใน 3 เพียงช่วงศตวรรษเดียวคือ จาก ศ.ค. 1500 – ศ.ค. 1600 ในขณะเดียวกันประชากรเยอรมันเพิ่มจาก 12,000,000 เป็น 20,000,000 คน เมื่อประมาณปี ศ.ค. 1378 นั้น ลอนดอนมีประชากรประมาณ 46,000 คน แต่พอถึงปี 1605 ประชากรเพิ่มขึ้นเป็น 225,000 คน เหตุผลที่เพิ่มนี้ก็เนื่องจากการพัฒนาการทางศาสนาและเศรษฐกิจในขณะนั้น ก่อให้เกิดการส่งเสริมให้มีการเพิ่มจำนวนพลเมืองและจากการปฏิวัติทางการค้าก็ทำได้สามารถเพิ่มผลผลิตมาเลี้ยงประชากรได้เป็นจำนวนมากมากขึ้นกว่าในสมัยเศรษฐกิจสมัยกลาง

2. การเพิ่มคุณภาพและเปลี่ยนสภาพเป็นชนชั้นสูง ซึ่งมีสภาพเปลี่ยนแปลงไปจากบุคคลทางที่พวกขุนนางนั้นจะเป็นได้โดยกำหนดเท่านั้น แต่พอหลังจากสมัยการปฏิวัติทางการค้าแล้วนั้นบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีก็อาจยกฐานะตัวเองเป็นชนชั้นผู้ดีกับเขาได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอิตาลีถึงกับมีคำขวัญว่า "Scratch a knight and you will find a merchant" คนที่มีบุคลากรเป็นผู้นำไม่จำเป็นจะต้องเป็นขุนนางโดยกำหนดอีกต่อไป อาทิเช่น ไมเคิล แองเจโล (Michaelangelo) และเชคสเปียร์ (Shakespeare) ก็มาจากครอบครัวของคนชั้นต่ำ หรือบางอย่างบางคนก็มาจากครอบครัวที่ด้อยการศึกษา เช่น บอคคัคชีโอ (Boccaccio) เลโอนาร์โด วินเชนซี (Leonardo da Vinci) และอีรัสมัส (Erasmus) สภาพสังคมเปลี่ยนไปเป็นที่ยอมรับบุคคลที่มีคุณภาพในด้านต่าง ๆ มากกว่าในสมัยกลาง บุคคลที่มีความสามารถได้รับการยกย่อง เช่น ศิลปิน นักเขียน หน่วยความ อาจารย์มหาวิทยาลัย และนักพิสิกส์ นอกจากนั้น ฐานะการเงินก็ยังขึ้นอยู่กับฝีมือ เช่น ไมเคิล แองเจโล "ได้รับเงินบำเหน็จถึงปีละ 1 พันเหรียญจากสันตปาปา ราฟาเอล ได้กรรมสิทธิ์ที่ดินเทียบเท่าเจ้าชายองค์หนึ่งในปัจจุบันที่เดียว อีรัสมัสได้ของขวัญและสิ่งฟุ่มเฟือยหลายอย่างจากผู้อุปถัมภ์

3. ชนชั้นต่ำได้รับผลประโยชน์น้อยที่สุด เนื่องจากค่าแรงงานยังคงต่ำสุดเหมือนเดิมด้วยเหตุนี้จึงได้มีการสไตร์คขึ้นหลายแห่งเพื่อขอขึ้นค่าแรง เหตุการณ์รุนแรงที่สุดก็คือ การ

เรียกร้องครั้งใหญ่ในอังกฤษเมื่อปี ค.ศ. 1381 การปฏิวัติชาวไร่ชาวนาในเยอรมนีระหว่างปี ค.ศ. 1524 – 1525 ซึ่งในการเรียกร้องครั้งใหญ่ในทั้งสองประเทศนั้นกรรมการจากในเมืองได้ออกมาสมบทกับพวกราชว่าไร่ชาวนา ในบางครั้งก็เป็นการเรียกร้องของพวกราชชั้นกรรมมาซึ่งตามลำพังเกิดขึ้น เช่นในเมืองฟลор์เรนซ์ระหว่างปี ค.ศ. 1379 และ ค.ศ. 1382 เพื่อต่อต้านการที่ถูกห้ามก่อตั้งสหภาพ รวมทั้งถูกปฏิเสธที่จะเข้าร่วมรัฐบาลด้วย การปฏิวัติครั้งนี้ถูกปราบปรามอย่างรุนแรง

ในการศึกษาประวัติศาสตร์ตอนนี้นั้น เราอาจสรุปความหมายได้ 2 แห่งว่าบรรดากรรมกรและชาวไร่ชาวนาเหล่านั้นอาจจะเดือดร้อนด้วยเรื่องค่าแรงงานจริง ๆ แต่ในอีกกรณีหนึ่งก็อาจจะเป็นไปได้ว่า ในยุคแห่งการเริ่มเปลี่ยนแปลงระเบ็ด้น ๆ นั้น “การสร้างแนวคิดแห่งการปฏิวัติ” อาจจะเกิดมีขึ้นเป็นบรรยายกาศทั่ว ๆ ไปก็ได้ อาจจะมีคนหลายพวกที่ไม่อาจปรับตัวให้เข้ากับสภาวะที่เปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ทางออกที่ควรจะทำได้ก็มีอย่างเดียว ก็คือเกิดความไม่สงบใจ โดยเฉพาะในเหตุผลที่ว่า มนุษย์เรานั้นถ้ามีความสำเร็จทางเศรษฐกิจอย่างพอเพียงแล้วก็ยอมไม่ต้องการจะมีปฏิกริยาใด อย่างไรก็ตาม ก็อาจจะเป็นข้อคิดกันได้ว่า ในเมื่อพวกราชชั้นกลางคือ พวกราชค้ามีฐานะร่ำรวยมากขึ้นและมากขึ้น ก็ย่อมจะมีคนอีกพวกหนึ่งที่ຈงลงและลงจนเกิดปฏิกริยาดังกล่าว

4. ลักษณะปัจเจกชนนิยม ทั้งหญิงและชายต่างก็ในอิสระอย่างเต็มที่ เมื่อตนหนึ่งทำการก้าวหน้าพันจากการเก็บกักในสมัยกลางมาเป็นตัวของตัวเองอย่างเต็มที่พวกราชหนุ่มที่ฐานะมั่งคั่งก็แต่งตัวอย่างหรูหรา แข่งขันกันใช้สีและแบบของเครื่องแต่งกายให้สะดุกดากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผู้ชายชาวฟลอร์เรนซ์ดำเนินตามแฟชั่นอย่างเต็มที่ มีการใส่ผมปลอม ใช้น้ำหอมในคริสตศตวรรษที่ 16 พระนางแคทเธอริน เดอ เมดิชี รู้จักใช้เครื่องทรงรัดสะโพก ทั้งสองเพศใช้น้ำหอมซึ่งในปัจจุบันเห็นว่าเป็นเรื่องขบขัน เพราะแม้แต่ในบางครั้งก็มีการพรอมน้ำหมอให้กลิ่นหอมด้วย

การขยายอิทธิพลของยุโรปกับยุคคันพนและแสวงหาดินแดนใหม่¹¹

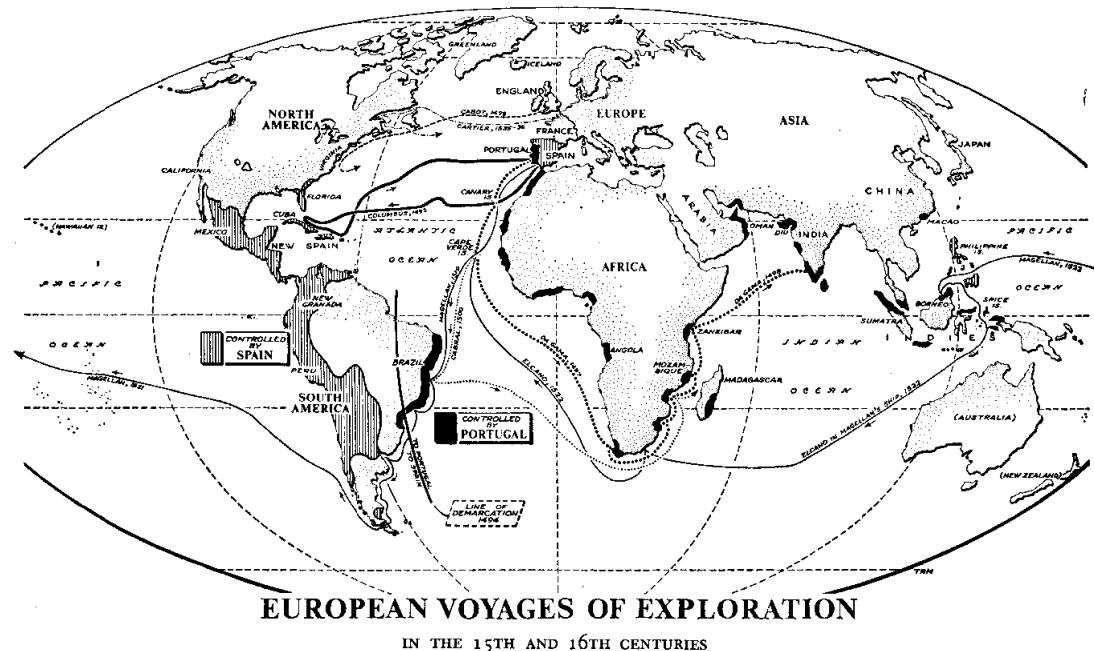
ยุคแห่งการค้นพบและการแสวงหาดินแดนใหม่จะอยู่ระหว่าง ค.ศ. 1450 – ค.ศ. 1700 เป็นสมัยของการแสวงหาดินแดนโพ้นทะเลโดยมหานาจทำให้เป็นที่รู้จักทั่วไปว่า “การขยายตัวของยุโรป” (The Expansion of Europe) มีสิ่งบันดาลใจคือ ความต้องการ 追逐

¹¹ Edward McNall Burns, *Western Civilizations*, pp. 480–490.

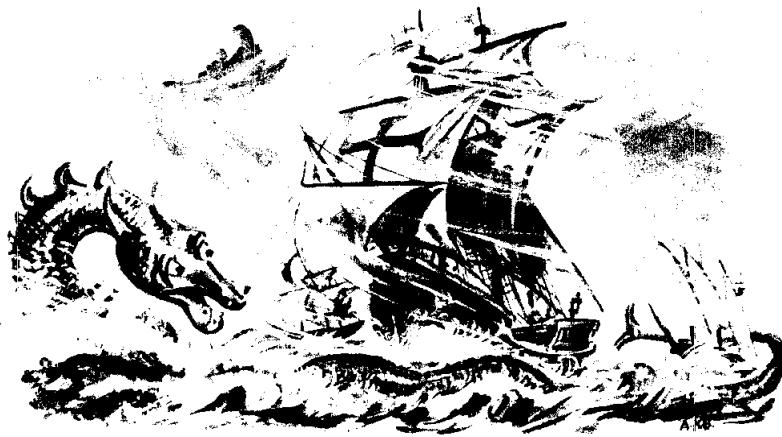
ภัยและผลลัพธ์จากการสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา กับความต้องการยุทธิการผูกขาดการค้าของอิตาลีในการค้าสิ่งทอและเครื่องเทศจากตะวันออกชาวยุโรปตะวันตกจึงหันไปทำการค้ากับอัฟริกาและเอเชียแทนจนทำให้ผลของการเดินทางขยายต่อไปถึงดินแดนทวีปอเมริกาเหนือด้วย

ผู้นำในการสำรวจหาดินแดนคือปอร์ตุเกส เดินทางมุ่งไปทางใต้ของทวีปอัฟริกาผ่านตะวันตกได้เดินทางไปถึงดินแดนใหม่หลายแห่งแต่ก็ยังไม่ได้จับจองเป็นอาณาจักรนิคมถึง “ยุคทองของจักรวรรดินิยม” ในตอนปลายคริสตศตวรรษที่ 19 การยึดครองดินแดนใหม่จึงเกิดขึ้นอย่างจริงจัง ต่อจากทวีปอัฟริกาคือเอเชียที่ทำให้ชาวยุโรปได้รู้จักวัฒนธรรมและศาสนาเก่าแก่กว่าของตนและต่อมามีการเดินทางไปพบโลกใหม่คือทวีปอเมริกา ซึ่ง ณ ที่นั้นเองที่ชาวสเปนได้เริ่มตั้งอาณาจักรที่แท้จริงเป็นครั้งแรก เป็นการเริ่มการติดต่ออย่างจริงจังระหว่างยุโรปและอเมริกา

นักเดินทางในสมัยต่อมาของจากปอร์ตุเกส สเปน แล้ว ที่อังกฤษ ฝรั่งเศส และด้วยเริ่มเกิดการแย่งชิงสิทธิครอบครองในทวีปอเมริการะหว่างสเปนกับปอร์ตุเกส และต่อมาก็ การแย่งชิงดินแดนระหว่างชาติต่าง ๆ ชาวยุโรปเข้าหากันใหญ่

การเดินทางสำรวจของชาวยุโรปในคริสตศตวรรษที่ 15 และ 16

มหันตภัย “ทะเลแห่งความมืด” ความเชื่อของผู้คนในสมัยโคลัมบัสว่ามีสัตว์ร้ายในทะเลที่สามารถทำลายเรือเดินทางด้วยเล็บอันแหลมคมและสามารถลิ่นกินบรรดาญาติรือภายในพริบตา

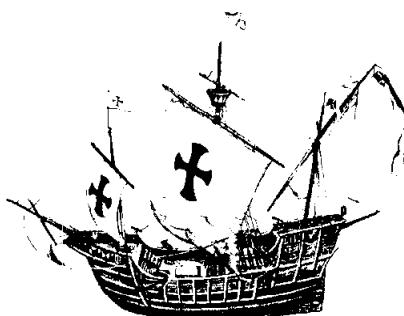
(ที่มา : Thomas D. Clark et al., **America's World Frontiers**) p.152.

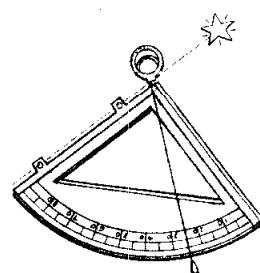
เจ้าชายเอ็นรี แห่งปอร์ตุเกส
(Henry the Navigator)

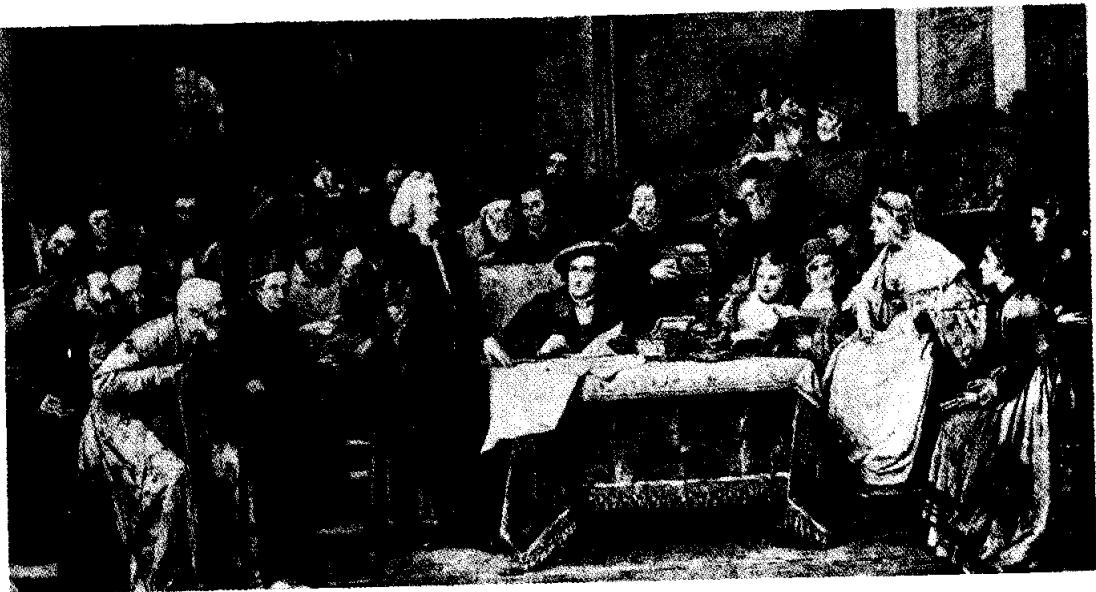
瓦斯哥達加馬 : ภาพเขียนขึ้นใน
คริสตศตวรรษที่ 17

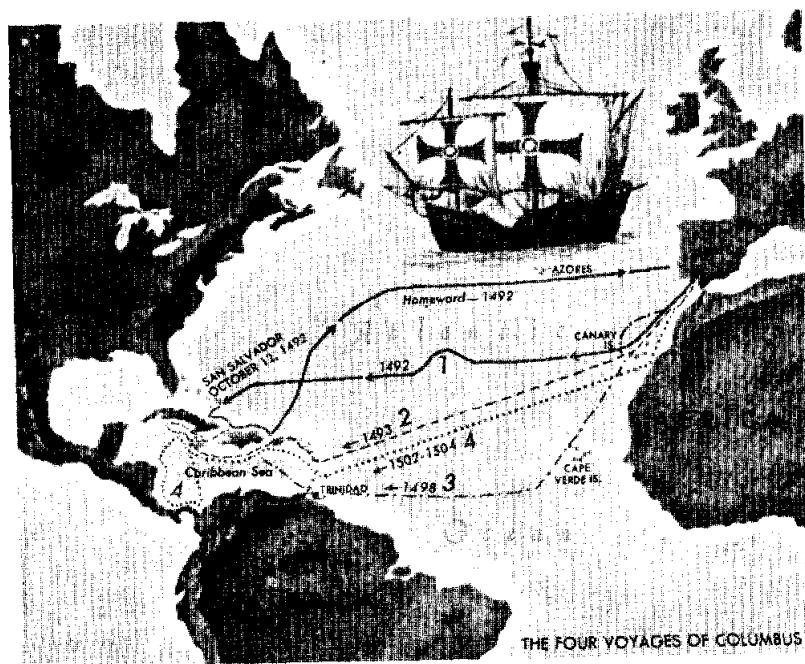
เรือร่วมบวน “ชานาตามาเรีย” ในการเดิน
ทางของคริสโตเฟอร์โคลัมบัส

เข็มทิศเดินเรือสมัยโคลัมบัส

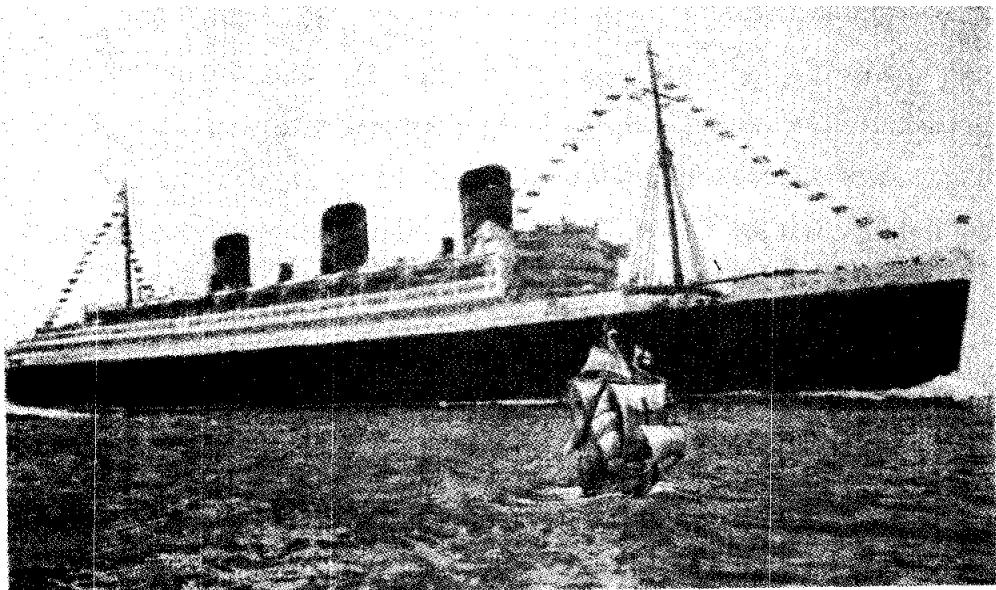
คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส เข้าเฝ้ากษัตริย์เฟอร์ดินันด์และพระนางอิซาเบลลาแห่งสเปน เพื่อขอความช่วยเหลือ
ในการจัดเตรียมเรือและอาหาร

เส้นทางเดินเรือไปยังโลกใหม่ของโคลัมบัส 4 ครั้ง

โคลัมบัส ปฏิบัติต่อชาวพื้นเมืองอย่างดีด้วยความต้องการโน้มน้าวใจให้กันนานับถือคริสตศาสนา
ในที่สุดด้วย

เปรียบเทียบขนาดเรือของโคลัมบัสกับเรือเดินสมุทรในปัจจุบัน

(ที่มา : Thomas D. Clark et al., America's World Frontiers), p. 141-152.

1. สาเหตุในการแสวงหาดินแดน

แรงบันดาลใจในการเดินทางเริ่มตั้งแต่บุคคลang เมื่อนำรบครุเสตน้ำความรู้จากตะวันออกกลับไปเผยแพร่ มีชั้นนารีหลายกลุ่มเริ่มเดินทางไปจีน และชาวฟลอเรนซ์ที่เดินทางไปได้บันทึกการเดินทางของตนไว้โดยละเอียดซึ่งผู้ที่ได้อ่านบันทึกนี้ได้ให้ความสนใจจนอยากจะเดินทางไปเช็ญชุมชนบ้าง ยิ่งเมื่อการค้าในเขตทะเลเมดิเตอร์เรเนียนบางส่วนตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของมุสลิม พ่อค้าญี่ปุ่นหันความสนใจไปตะวันออกตามที่ได้อ่านบันทึกของมาร์โค โปโล มาก่อนหน้านี้ด้วย

แรงบันดาลใจอื่น ๆ ถึงคริสตศตวรรษที่ 16 คือความต้องการขยายเส้นทางการค้าและเผยแพร่ศาสนา ความต้องการสินค้าจำนวนมากขึ้นเพื่อสนองความต้องการของประชากรที่เพิ่มมากขึ้นเกิดความต้องการสินค้ามีอาทิ เครื่องเทศ ยารักษาโรค ผ้า ทองคำ เงินและพลอย ชาวยุโรปจึงดันตนเพื่อเปิดเส้นทางใหม่นอกเหนือจากที่มีอยู่แล้วคือ

- 1) เส้นทางได้มาตามทะเลแดง เดินทางบกมายังเมืองไนล์ และภาคเหนือของอียิปต์
- 2) เส้นทางตอนกลาง ผ่านอ่าวเบอร์เซียข้ามแม่น้ำญี่เฟรทีส มายังซีเรีย และฝั่งทะเลดำ

3) เส้นทางสายเหนือ เดินทางตัดภาคกลางของทวีปเอเชียมายังบริเวณทะเลสาปแคสเปียนและทะเลดำ

เมื่อเส้นทางทั้งสามมีอุปสรรคจึงต้องมีการแสวงหาเส้นทางใหม่ทั้งนี้โดยมีคนสองกลุ่มนี้สนใจในการเดินทางคือพ่อค้าและหมอดสอนศาสนา ทั้งนี้โดยสรุปความต้องการท้าสมมาใช้แรงงานคือชาวคริสต์ที่เคยรับฟังเรื่องราวของชาวคริสต์กลุ่มนั่นนำโดยปรสเตรอร์จอห์น ได้หายสาปสูญไปในทวีปอัฟริกา จึงมีผู้ต้องการติดตามไปสืบสานหาความจริงของเรื่องนี้

สรุปเหตุผลในการแสวงหาดินแดนใหม่คือ

1. การปรับปรุงเส้นทางเดินเรือใหม่ การประดิษฐ์เข็มทิศ เครื่องมือค้นหาเพื่อกำหนดแนวเส้นรุ้งขานาน การทำแผนที่ และการประดิษฐ์เรือขนาดใหญ่ทำให้การเดินเรือและการสำรวจมีประสิทธิภาพ

2. ความต้องการสินค้าจากตะวันออก เช่น เครื่องเทศ ผ้า ไหมพร้อม และเครื่องแก้ว รวมทั้งการค้าผู้ขายของเงนีช เจนัว ทำให้สองเมืองนั้นมีค่ามาก

3. พ ragazzi ก็ยังคงก่อการร้ายในเมืองต่างๆ ไม่ปลดภัยแต่ปีค.ศ. 1453

4. ความต้องการที่จะล้มเลิกสิทธิผู้นำของอิตาลี บรรดาประเทศทางตะวันตกในเขตมหาสมุทรอัตแลนติก คือ ปอร์ตุเกส สเปน อังกฤษ ฝรั่งเศส ออสเตรีย จึงพยายามแสวงหาเส้นทางไปตะวันออก โดยเดินเรือทางอ้อมทวีปอฟริกาออกสู่มหาสมุทรอัตแลนติก

2. การสำรวจดินแดนของชนชาติต่าง ๆ

1) โปรตุเกส ภายในการนำของเจ้าชายเอนรี “นักเดินเรือ”¹² เป็นผู้เริ่มการสำรวจทางเรือเป็นชาติแรกมีนักสำรวจที่สำคัญคือ

1. ไดแอซ (Diaz) ไดเดินทางไปถึงปลายใต้สุดของอัฟริกาในปี ค.ศ. 1488
2. วาสโก ดา กاما (Vasco da Gama) และเดินทางกลับมาในปี ค.ศ. 1498

3. คาบรัล (Cabral) เดินทางไปถึงบรasil

จากการสำรวจนี้ทำให้ชาวโปรตุเกสได้ดินแดนบรasil ดินแดนในโลกใหม่ ลังกา มลายา หมู่เกาะเครื่องเทศในอินเดียตะวันออก และเมืองสำคัญ ๆ ทางการค้า ในอินเดียและอัฟริกา

2) สเปน มีนักเดินเรือสำคัญคือ

1. โคลัมบัส (Columbus) ปี ค.ศ. 1492 ค้นพบโลกใหม่ (ทวีปอเมริกา)
2. บัลบัว (Balboa) ปี ค.ศ. 1513 ค้นพบมหาสมุทรแปซิฟิก
3. พอนช์ เดอ ลาอัน (Ponce de Laon) สำรวจดินแดนฟลอริดา ในปี ค.ศ. 1513
4. คอร์เตซ (Cortez) ได้ทำการสำรวจดินแดนเม็กซิโก
5. แมเกลลัน (Magellan) ได้แล่นเรือรอบโลก ในระหว่างปี ค.ศ. 1519–1522

6. ปี札โร (Pizarro) ในปี ค.ศ. 1533 ยึดดินแดนเปรูได้

ผลการสำรวจนี้ทำให้สเปนได้ครอบครองดินแดนส่วนใหญ่ของอเมริกาได้ อเมริกากลาง และส่วนใหญ่ของดินแดนที่ปัจจุบันคือสหรัฐอเมริกา¹³

¹² เจ้าชายเอนรี นักเดินเรือ (Henry, the Navigator) : ค.ศ. 1394–1460 เป็นโอรสองค์เล็กของพระเจ้าจอห์นที่ 1 แห่งปอร์ตุเกส ทรงสนพระทัยในการศึกษาเรื่องรวมของทวีปอฟริกา

¹³ จากการสำรวจดังกล่าวได้มีสนธิสัญญาฉบับหนึ่งเกิดขึ้น คือสนธิสัญญาอร์เดเซลลัส (The Treaty of Tordeisillas) ค.ศ. 1494 = สันตปาปاؤเล็กซานเดอร์ที่ 6 ชาวสเปนให้ลากเส้นสมมุติเมื่อปี ค.ศ. 1493 ระยะทาง 370 ลีก (Leagues) จำกัดตะวันตกของหมู่เกาะเคปเวอร์ด (Cape Verde) จากเหนือมาใต้ให้สเปนมีสิทธิแสวงหาดินแดนทางตะวันตกและปอร์ตุเกสได้สิทธิทางตะวันออก

3) ฝรั่งเศส มีนักเดินเรือคือ

1. คาร์ดิเยร์ (Cartier) ปี ค.ศ. 1534–1535 สำรวจแม่น้ำเซนต์โลเรนซ์
2. ชองแพลน (Champlain) ปี ค.ศ. 1638 เป็นผู้ตั้งเมืองควีเบค
3. มาแร็เกตและโจลิ耶ต (Marquette and Joliet) สำรวจสายลุ่มแม่น้ำมิสซิสซิปปีในปี ค.ศ. 1673

4. ลาซาล (La Salle) สำรวจลุ่มแม่น้ำมิสซิสซิปปี ตั้งแต่ปากแม่น้ำตัดออกไปจนสุดชายในระหว่างปี ค.ศ. 1668–1682

นักสำรวจเหล่านี้ทำให้ฝรั่งเศสได้ดินแดนส่วนใหญ่ของภาคตะวันออกหุบเขากลุ่มแม่น้ำมิสซิสซิปปี

4) อังกฤษ มีนักเดินเรือคือ

1. แคบอท (Cabot) สำรวจฝั่งทะเลบริเตนใหญ่ในระหว่าง ค.ศ. 1497–1498
2. เครค (Francis Drake) แล่นเรือรอบโลกระหว่าง ค.ศ. 1577–1580
3. กิลเบอร์ต (Gilbert) สำรวจดินแดนนิวฟันแลนด์ในปี ค.ศ. 1583
4. ราเล่ห์ (Raleigh) พยายามที่จะตั้งอาณานิคมของอังกฤษในบริเวณดินแดนแคริโลีน่าเหนือ

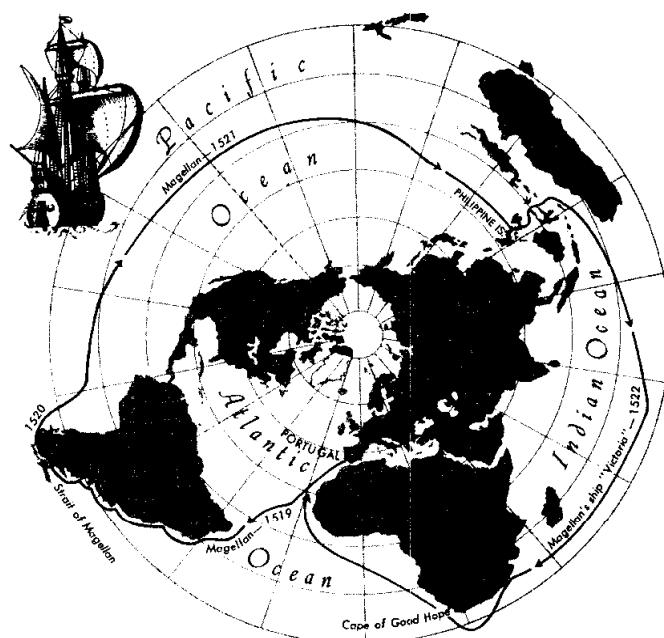
ในการสำรวจนี้อังกฤษได้ดินแดนชายฝั่งมหาสมุทรแอตլันติก ตั้งแต่สถาปนาเมืองบลูฟอร์ด และการค้าทำให้อังกฤษได้ดินแดนต่าง ๆ ในอินเดียด้วย

5) ออสเตรีย

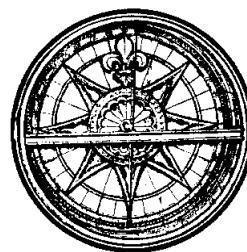
ฮัดสัน (Hudson) สำรวจลุ่มแม่น้ำฮัดสันและจับจองที่ดินแดนมรอบ ๆ แม่น้ำฮัดสัน

อย่างไรก็ดี อาจสรุปได้ว่า การสำรวจดินแดนเหล่านี้เองได้เป็นสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างชาติต่าง ๆ ทำให้เกิดสงครามเพื่อแย่งชิงดินแดนกัน เช่น เกิดสงครามระหว่างปอร์ตุเกสกับออลันดา อังกฤษกับฝรั่งเศส เช่น สงครามร้อยปีครั้งที่สองและสงครามเจ็ดปีระหว่าง ค.ศ. 1756–1763 เป็นต้น¹⁴

¹⁴ สงครามร้อยปีครั้งที่สอง ดำเนินอยู่ต่อเนื่องโดยคิวบิกตาวาระที่ 18 ซึ่งสืบต่อจากสงครามฝรั่งเศสเป็นฝ่ายแพ้ ส่วนสงคราม 7 ปี (ค.ศ. 1756–1763) เป็นสงครามที่เรียกว่า “The French Indian War” ในทวีปอเมริกาเหนือ ฝรั่งเศสต้องสูญเสียที่มั่นในโกลกิเม (ยกเว้น French Guiana และเกาะ 2–3 แห่ง) ให้อังกฤษ รวมทั้งอินเดียทำให้อังกฤษได้เป็นมหาอำนาจอย่างเต็มภาคภูมิ.

เส้นทางเดินเรือรอบโลก
ของเฟอร์ดินันต์ แมเจลแลน

เฟอร์ดินันต์ แมเจลแลน นักสำรวจทางเรือรุ่นแรก

ช่องแคบแม่เจลแลน ระหว่าง
มหาสมุทรป่าซีฟิกกับอัตแลนติก
ในทวีปอเมริกาใต้ให้ชื่อตามผู้เดิน
เรือผ่านแคนแรกคือ เฟอร์ดินันด์
แม่เจลแลน

อเมริโก เวสปุคชี (Amerigo Vespucci)
ผู้ให้ชื่อ “อเมริกา” ภายหลังการค้นพบของ
โคลัมบัส
(ที่มา : Thomas D. Clark, **America's World Frontiers**) p. 161.

3. ความเปลี่ยนแปลงภายในหลังการค้นพบดินแดนใหม่

การเปลี่ยนแปลงหรือผลของการค้นพบดินแดนใหม่คือ

1. อารยธรรมยุโรปแพร่ขยายไปทั่วโลก เช้าไปสู่อเมริกา เอเชียและอเมริกา
2. ความรู้ในเรื่องภูมิศาสตร์ และเรื่องเกี่ยวกับประชารกรโลกเพิ่มมากขึ้น
3. เส้นทางการค้าแผ่ขยายมากขึ้น
4. การปฏิริหาราคาสินค้าเกิดตื้นในยุโรป แต่ทองคำและเงินจากภาคตะวันออก
และโลกใหม่นำไปสู่